

CONGRES – OUDERSCHAP: WEERSTAND EN KRITIEK

26 juni 2019

Pullman Cocagne, Eindhoven

Het congres over ouderschap staat dit keer in het teken van omgaan met weerstand en kritiek.

Regelmatig wordt door professionals in de hulpverlening en het onderwijs verzucht dat het werken met een cliënt of leerling lang niet zo ingewikkeld is als het werken met diens ouders. Ouders zijn vaak kritisch. Of ze hebben weerstand tegen de doelen, plannen of handelswijze van hulpverleners en onderwijsgevend. En dat is in veruit de meeste gevallen legitiem, zélf s wanneer ouders in hun kritiek of weerstand soms onredelijk lijken in de ogen van hulpverleners. Want hun kritiek en weerstand komt altijd ergens vandaan. Eerdere ervaringen met de hulpverlening kunnen bijvoorbeeld teleurstellend of frustrerend geweest zijn. Soms hebben ouders ook het gevoel niet serieus genomen te worden of lukt het hen niet om de hulpverlener duidelijk te maken hoe hun kind in elkaar zit, op bepaalde situaties reageert of hoe de thuissituatie precies is. In weer andere gevallen krijgen ouders het gevoel de regie over het leven van hun kind en hun gezinsleven kwijt te raken. Vaak wordt er gezegd dat het als professional je taak is om ouders te betrekken. Maar is het eigenlijk niet andersom? Zijn het niet de ouders die hulpverleners of leerkrachten bij hun kind en hun gezin betrekken? Welk mentaal model heb jij daarover? En hoe bepaalt dat je handelen? Hoe geef je ouderbegeleiding vorm in moeilijke omstandigheden, zoals psychiatrische problematiek? Hoe ga je om met boosheid aan de kant van ouders? Hoe ga je om met ouders die de problemen die jij als professional bij hun kinderen ziet niet (h)erkennen? En wat als ouders zorg mijden terwijl hun kinderen volgens jou wel zorg nodig hebben? Deze en andere, aanverwante vragen zullen door de sprekers op dit congres behandeld worden. Deze scholingsdag is georganiseerd in samenwerking met Ouders Centraal.

Doelgroep

Het congres over opvoedingsondersteuning en ouderschap is gericht op hbo en wo opgeleide professionals in de hulpverlening en het onderwijs.

Leerdoelen

- De mentale modellen van professionals in de omgang met ouders
- Ouderbegeleiding bij moeilijke omstandigheden

- Ouders ondersteunen in het (door)ontwikkelen van levensvaardigheden
- Omgaan met zorgmijdende ouders
- Omgaan met weerstand bij ouders, gezinnen en families met een migratie achtergrond
- Boosheid en agressie bij ouders en de manieren waarop daarmee omgegaan kan worden
- Het doorbreken van gedragspatronen in relatie tot weerstand en niet-(h)erkenning door ouders

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee

10.00 uur Opening congres door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Wim Goossens [Zuyd Hogeschool] – Weerstand en kritiek als symptoom

11.30 uur Dr. Carolien Gravesteijn [Hogeschool Leiden] – Krachtig Ouderschap en Levensvaardigheden

11.45 uur Pauze

12.15 uur Dr. Katie Lee Weille [Praktijk Weille] – Ouderschap en psychiatrie

13.00 uur Lunchbuffet

14.00 uur Deelsessies

Deelsessie 1A Gerard Lohuis [BuurtzorgT] – Ouders in de GGZ

Deelsessie 1B Prof. Dr. Frank Kortmann [Radboud Universiteit Nijmegen] – Niet westerse gezinssystemen

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessies

Deelsessie 2A Feno Moes [Agressie Academie] – Boosheid en agressie

Deelsessie 2B Giel Vaessen [KinkindeKabel] – Doorbreken van gedragspatronen

16.30 uur Afsluiting

Sprekers en hun bijdrage

Wim Goossens

Bijdrage: Werken volgens de interactionele benadering

Wim deed jarenlange ervaring op als ouderbegeleider. Bij Zuyd Hogeschool, faculteit Sociale Studies, heeft hij als expertdocent in het Initieel Onderwijs van de Social Worker (keuzemodules, minoren, gastcolleges) en in de Post-HBO (leergang ouderbegeleiding, basismodules, incompanytrajecten) als projectleider een belangrijke impuls gegeven en bijdrage geleverd aan het uitdragen van de ouderschapstheorie en de methodiek ouderbegeleiding. Wim is een van de initiatiefnemers bij het oprichten van een Europees samenwerkingsverband tussen 7 Europese Hogescholen over de het thema ouderschap: Het International Parenting Program i.s.m. het ECB ontwikkelde hij een on-line cursus + daaraan gekoppelde training over oudergericht werken. Regelmatig publiceert over thema's rondom ouderschap en ouderbegeleiding.

Wim gaat in deze inleidende presentatie in op de behoeften van ouders en de relatie tussen ouders en professionals, waarbij weerstand en kritiek als een symptoom wordt geïnterpreteerd.

Wim Goossens balanceert in zijn bijdrage tussen zijn eigen ouderervaringen in de zorg voor zijn autistisch en verstandelijk gehandicapte zoon, zijn professionele expertise en zijn expert-opleider zijn op het gebied van ouderschap en ouderbegeleiding. Hij belicht het thema

'ouderschap, weerstand en kritiek' vanuit een pleidooi voor interactionele-benadering tussen ouders en professionals als tegenhanger van een eigenschappen-benadering over de ouder. Wie vanuit een interactionele benadering kijkt, realiseert zich dat het huidige denken over de relatie tussen ouders en professionals aan een herijking toe is: van een professional support – cliënt relatie naar een 'collaborative relationship' (een samenwerkingsrelatie). Hij onderzoekt hoe 'weerstand en kritiek van ouders' een creatieproces is dat tussen ouders en professionals en hun organisaties gestalte krijgt. Welke factoren en omstandigheden spelen hierbij een rol? Denkrichtingen voor een wederzijds constructieve dialoog worden gevonden in een oudergerichte attitude, bewustzijn van de eigen mentale oriëntatie van professionals naar ouders en het aanbieden van enkele bruikbare (communicatieve)modellen.

Dr. Carolien Gravesteijn

Bijdrage: Krachtig Ouderschap en Levensvaardigheden

Carolien heeft klinische psychologie aan de Universiteit Leiden gestudeerd. Vanaf 2012 is zij lector Ouderschap & Ouderschap aan Hogeschool Leiden en sinds 2 jaar lid van Raad van Toezicht van het Kabouterhuis in Amsterdam. Zij heeft boeken geschreven en wetenschappelijke artikelen gepubliceerd over ouderschap, opvoeden, levensvaardigheden en rouwverwerking. Momenteel volgt ze meer dan 500 ouders vanaf het moment dat ze zwanger zijn. De kinderen zijn inmiddels 4 jaar. Ook doet ze gesubsidieerd onderzoek naar het versterken van Levensvaardigheden van kinderen op school en het bevorderen van ouderbetrokkenheid.

Investeren in welzijn van ouders en de partnerrelatie betekent investeren in positief opvoeden en welzijn van kinderen. Maar hoe doe je dat? In haar lezing 'krachtig ouderschap en levensvaardigheden' gaat Carolien in op de beschermende factoren voor ouderlijk welzijn, 'thuisklimaat', 'netwerkklimaat' en individuele factoren. Wat betreft het thuisklimaat staat de partnerrelatie onder druk als ouders jonge kinderen en kinderen in de adolescentieperiode hebben. Hoe kunnen ouders hierin ondersteund worden? Belangrijk individuele factoren zijn de levensvaardigheden van ouders. Het gaat hierbij niet om opvoedvaardigheden, maar om vaardigheden zoals 'het uiten van negatieve emoties, 'impulscontrole' en 'plannen en organiseren op de ouderlijke werkvloer. Hoe zien deze vaardigheden eruit? Waarom zijn ze belangrijk en hoe identificeer en versterk je ze? Op deze vragen zal Carolien nader in gaan, waarbij zij gebruik maakt van wetenschappelijk onderzoek, anekdotes en filmmateriaal.

Dr. Katie-Lee Weille

Bijdrage: Ouderschap en psychiatrie

Katie-Lee is Adjunct Professor bij Webster University te Leiden en Inhoudelijk Hoofddocent Ouderschap bij de RINO Utrecht waar ze een bij- en nascholingsleergang heeft ontwikkeld voor professionals over ouderschap en ouderbegeleiding. Van 2009 tot 2012 was ze lector Ouderschap & Ouderbegeleiding aan de Hogeschool Leiden en publiceerde ze het boek, Making sense of parenthood: On ambivalence and resourcefulness. Katie Lee heeft een eigen praktijk in Amsterdam voor advies, training & supervisie evenals individuele- en relatietherapie.

Katie Lee gaat in op ouderschap dat onder druk komt te staan als gevolg van psychische en/of psychiatrische problematiek. Hoe kunnen we weerstand en kritiek begrijpen vanuit het kwetsbare wereldbeeld van een depressieve moeder of een borderline vader? Hoe kunnen we het beste omgaan met deze vaak belastende omstandigheid van ouderschap?

Gerard Lohuis

Bijdrage: Ouders in de GGZ

Gerard is werkzaam als sociaal psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT Groningen en richt zich vooral op de sociale psychiatrie, dubbele diagnoses en openbare geestelijke gezondheidszorg. Daarnaast is hij trainer, docent en opleider aan de Hanzehogeschool en redacteur van het tijdschrift Sociale Psychiatrie. Hij is nauw betrokken geweest bij het opzetten van een ambulante crisisteam in Groningen en het project Vangnet & Advies op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Gerard gaat in deze praktijkgerichte deelsessie in op het omgaan met weerstand bij zorgmijdende ouders in de GGZ. Naast het delen van kennis zal hij ook gebruik maken van casuïstiek, gekoppeld aan concrete tips voor de praktijk

Prof. Dr. Frank Kortmann

Bijdrage: Niet-westerse gezinssystemen

Frank studeerde geneeskunde en volgde aansluitend de opleiding tot psychiater. Hij werkte onder andere als wetenschappelijk hoofdmedewerker bij de afdeling Psychiatrie aan de Rijksuniversiteit Groningen en was associate professor aan de Ethiopia University (Addis Ababa). Hij was zes jaren algemeen directeur en geneesheer-directeur van Pro Persona, waarna hij werd benoemd tot hoogleraar en afdelingshoofd Psychiatrie in het Radboudumc. Vanwege zijn ervaring als docent en praktiserend psychiater in veel niet-westerse landen, droeg Frank in belangrijke mate bij aan de transculturele psychiatrie in Nederland. Momenteel is hij ook werkzaam als psychotherapeut voor allochtone tbs-ers in de Pompekliniek te Nijmegen.

Frank legt in deze deelsessie de focus op niet-westerse gezinssystemen. Wat is belangrijk om te weten en hoe vervolgens om te gaan met weerstand en conflict?

Fenno Moes

Bijdrage: Lieve kinderen, stoute ouders

Fenno studeerde aan de Faculteit Onderwijs en Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam en volgde opleidingen op het vlak van toegepaste psychologie. De opleiding "Violence Reduction" volbracht hij aan de Glamorgan University in Wales.

Omgaan met boosheid en agressie van ouders is in de praktijk niet altijd even gemakkelijk. Fenno maakt in deze deelsessie de verbinding van kennis naar praktische technieken om hier zo verantwoord mogelijk mee om te gaan en ook de eigen veiligheid hierin mee te nemen. Op een interactieve wijze passeren verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag van ouders de revue. Hoe maak je van ouders medestanders in plaats van boze tegenstanders?

Giel Vaessen

Bijdrage: Ouder- en gezinsbegeleiding

Giel werkte decennia lang als groepswerker, behandelcoördinator en gezinstherapeut in de kinder- en jeugdpsychiatrie en als zorgcoördinator in het speciaal onderwijs. Momenteel is hij werkzaam als zorgcoördinator en gezinstherapeut in de ambulante GGZ. Daarnaast geeft Giel reeds vele jaren cursussen en trainingen rondom kinder- en jeugdproblematiek en schreef hieromtrent diverse praktijkgerichte boeken, zoals "als hechten moeilijk is", "Multiprobleemgezinnen in de jeugdzorg" en "Autisme...en nu?"

Het doorbreken van gedragspatronen in relatie tot weerstand en non-acceptatie bij ouder- en gezinsbegeleiding staat centraal in de deelsessie onder leiding van Giel Vaessen. Hij zal de nodige praktijkvoorbeelden gebruiken en concrete handvatten aanreiken voor de praktijk.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.